

ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลหุบเลา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
1	ประเพณีบุญข้าวจี (บุญเดือนสาม)		วันที่ 1 มกราคม ของทุกปี และ ในช่วงฤดูหนาว	-วัดถ้ำสุทิมงคล หมู่ที่ 3 ต.หุบเลา
2	วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา เป็นสำคัญวันหนึ่ง ของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้จัก ว่าเป็นวันเกิดพระธรรม ถือว่า เป็นวันที่พระพุทธเจ้า ได้ ประกาศหลักธรรมคำสอนของ พระองค์ เพื่อให้พระอรหันต์ ทั้งหลาย ที่มาประชุมพร้อมกัน ในวันนั้น นำไปเผยแผ่	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4	- ศาสนสถานใน พื้นที่
3	ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทย ที่ถือ ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่ งดงามและฝังลึกเข้าไปในชีวิต ของคนไทยมานาน มีการทำบุญ ตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอ พรผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และกิจกรรมต่างๆมากมาย	วันที่ 12- 15 เมษายน ของทุก ปี	- ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน /เด็กและ เยาวชนในตำบลหุบ เลา/ ศาสนสถานใน พื้นที่ ฯ
4	บุญผะเหวดหรือบุญมหาชาติ (เดือนสี่)	บุญผะเหวด หรืองานบุญ มหาชาติ คืองานมหากุศล ให้ รำลึกถึงการบำเพ็ญบุญคือ การ ทำความดี ดังนั้นบรรพชนชาว ไทยอีสานแต่โบราณจึงถือเป็น เทศกาลที่ประชาชนทั้งหลายพึง สนใจร่วมกระทำบำเพ็ญ และได้ อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบ มา จนถึงอนุชนรุ่นหลังที่ควรเห็น คุณค่าและอนุรักษ์เป็นวัฒนธรรม สืบไป	ระหว่างเดือน เมษายนของทุกปี	- ครอบครัว ชุมชน หมู่ที่ 5 บ้านจัด ระเบียบ /เด็กและ เยาวชนในตำบลหุบ เลา/ ศาสนสถานใน พื้นที่ ฯ

-2-

ลำดับ ที่	ประเพณี/ วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
5	บุญแข่งเรือพาย	บุญเดือนสิบสองจารีตประเพณีประจำสิบสองเดือนเป็นประเพณีหลักๆของชาวอีสาน ซึ่งเป็นโอกาสดีที่ชาวบ้านจะได้มาร่วมชุมนุมและทำบุญในทุกๆ เดือนของรอบปี และถือเป็นจรรยาของสังคม ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะเป็นผู้ที่ ผิดฮีต หรือ ผิดจารีต หรือแนวทางดำเนินชีวิต เดือนสิบสอง เป็นเดือนส่งท้ายปีเก่า โดยเริ่มตั้งแต่วันแรม หนึ่งค่ำ เดือนสิบเอ็ดถึงกลางเดือนสิบสอง สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำใหญ่ จะมีการจัดสงกรานต์ (แข่งเรือ) เพื่อระลึกถึง อุตสาหุยานาค มีการจุดพลุตะไล ซึ่งนิยมทำกันมากในสมัยก่อน	ระหว่างเดือนพฤศจิกายนหรือช่วงเดือนสอบสองของทุกปี	ริมเขื่อนน้ำพุงฝั่งทางบ้านจัดระเบียบ ตำบลหลุบเลา
6	วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือนวิสาขะ หรือเดือน 6 เนื่องในโอกาสวันคล้ายวัน พระพุทธ เจ้าประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับขันธปรินิพพานพุทธศาสนิกชนจะบำเพ็ญกุศล ทำบุญตักบาตร บริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัดรักษาศีล ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน เจริญภาวนาฯ	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6	- ศาสนา สถานในพื้นที่ ตำบลหลุบเลา
7	วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ ทุกรูปจะต้องปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิฐานอยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยังสถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจจำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะอยู่ในช่วงฤดูฝนที่มีกำหนดเป็นระยะเวลา 3 เดือน มีประเพณีสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยคือประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษาและประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน	วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8	- ศาสนา สถานในพื้นที่ ตำบลหลุบเลา
8	วัน อาสาฬหบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรก โดยการแสดงปฐมเทศนาโปรดพระปัญจวัคคีย์ ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวันจนพระอัญญาโกณฑัญญะ ได้บรรลุธรรมและขอบวชเป็นพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธ-ศาสนา จนถือได้ว่า เป็นวันแรกที่มีพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ ครบเป็นองค์พระรัตนตรัย	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน	- ศาสนา สถาน ในพื้นที่ตำบล หลุบเลา

9	วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ	วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ผู้ทรงประทานความรัก ความเมตตา และเสียสละความสุขส่วนพระองค์ ส่งเสริมอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์รณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการ ระดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี	- ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน อบต. หลุบเลา อำเภอ จังหวัด สกลนคร
10	วันออกพรรษา	วันออกพรรษาคือวันที่พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัยที่ต้องอยู่ประจำที่หรือในวัดแห่งเดียวตลอด 3 เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณา เปิดโอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่ากล่าวตักเตือนเรื่องความประพฤติของตน เพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ ความเคารพนับถือและสามัคคีกัน	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่ตำบล หลุบเลา
11	ประเพณีการทอดกฐิน	การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำ 5 รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น การทอดกฐินในแต่ละปีกำหนด ให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน 1 เดือน หลังวันออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับกฐินได้ ต้องมีพระภิกษุจำพรรษาโดยมิขาดพรรษาเลย แต่ละวัดสามารถรับกฐินได้ปีละ 1 ครั้ง การทอดกฐินนั้น มีหลายประเภท ในพื้นที่ตำบลสระแก้ว ส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มีเจ้าภาพร่วมกัน จะมีการตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการ แล้วมีหนังสือบอกบุญไปยังผู้อื่นด้วย	แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง กลางเดือน 12	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
11	ประเพณีลอยกระทง	ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สำคัญ ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณโดยมีความเชื่อหลายประการ เช่น แสดงความสำนึกถึงบุญคุณของแม่น้ำที่เราได้อาศัยน้ำกินน้ำใช้ การขอขมาต่อพระแม่คงคาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงไปในน้ำ การสะเดาะเคราะห์ และสิ่งไม่ดีต่างๆ ให้ลอยตามแม่น้ำไปกับกระทง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย	วันเพ็ญ(ขึ้น 15 ค่ำ) เดือน 12	ในพื้นที่ตำบล และใกล้เคียง

12	วันเฉลิมพระชนมพรรษา	วันที่ระลึกคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระผู้ทรงกอปรด้วยพระวิริยะอุตสาหะบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ด้วยพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่เลือกชาติ ศาสนา ที่อยู่ใต้พระบรมโพธิสมภารและประเทศชาติ มีความผาสุก และเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้จัดที่ไว้สำหรับลงนามถวายพระพร และมีการจัดกิจกรรม/โครงการเทิดพระเกียรติฯ เช่น การบำเพ็ญประโยชน์ รณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ พระราชกรณียกิจด้านต่างๆ การจัดนิทรรศการ ประดับธงชาติตามสถานที่ราชการ อาคาร บ้านเรือน ทำบุญตักบาตรเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล และร่วมพิธีถวายพระราชสดุดี ฯ	วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี	ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน อบต. อำเภอ จังหวัด ฯ
13	วันธรรมสวนะ	“วันธรรมสวนะ” เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วันพระ” หมายถึงการฟังธรรมของชาวไทยพุทธ เมื่อถึงวันธรรมสวนะ คือ วันขึ้น 8 ค่ำ แรม 8 ค่ำ และ วันขึ้น 15 ค่ำ แรม 15 ค่ำ พุทธศาสนิกชนจะเตรียมอาหาร ผลไม้ เครื่องสักการะไปวัดเพื่อถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ รวมทั้ง รักษาศีล เจริญจิตภาวนา และฟังธรรมเทศนา	ทุกวันธรรมสวนะ	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
14	พิธีกรรม เกี่ยวกับการ แต่งงาน	พิธีกรรมเกี่ยวกับการแต่งงาน สมัยโบราณมีขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน เริ่มจากการเกี่ยวพาราตี การ ทาบทาม การสู่ขอ และการแต่งงาน เมื่อขบวนเจ้าบ่าว ไปถึงบ้านเจ้าสาวมักจะถูกปิดทางไม่ให้เข้าไป ต้องมีการ จ่ายค่าผ่านทาง ญาติเจ้าสาวจะจูงมือเจ้าบ่าวไปใน ห้องประกอบพิธี เมื่อได้มีการตรวจสอบสินสอดทอง หมั้นเรียบร้อยแล้ว จึงประกอบพิธีสงฆ์ ถวาย ภัตตาหาร แล้วมีพิธีกราบหมอน เจ้าบ่าวมอบของขวัญ ให้เจ้าสาว เป็นอันเสร็จพิธีและมีการเลี้ยงแขก ตกค่ำ จะมีพิธีห้องหอให้คู่บ่าวสาว เรียกว่า “การเรียงสาด เรียงหมอน”	มีการดูฤกษ์ยาม วันดี ได้ตลอดทั้ง ปี	ส่วนใหญ่จะ จัดบ้าน เจ้าสาว หรือสถานที่ ต่างๆ ตาม ความสะดวก
15	ประเพณีการ บวชนาค	ตามประเพณีชายไทย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ จะต้องบวช ทดแทนบุญคุณพ่อแม่การบวชสมัยก่อนต้องบวชกัน 1 พรรษาปัจจุบันระยะเวลาอาจจะน้อย เช่น 7 วัน 15 วัน 30 วัน การบวชถือได้ว่า ผู้บวชจะได้ศึกษาถึง หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อจะนำไปปฏิบัติ อย่างเคร่งครัด มีความอดทนอดกลั้น และเข้าใจโลก ธรรม	มีการดูฤกษ์ยาม วันดี ได้ตลอดทั้ง ปี	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่

